

*Омелько І. І.,**кандидат юридичних наук,**асистент кафедри державного будівництва**Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Анотація. У статті з'ясовано конституційне регулювання недоторканності народних депутатів України на нинішньому етапі. Той факт, що недоторканність депутатів парламентів у світі є повсюдною, можна легко підтвердити положеннями зарубіжних конституцій. Ставлення до депутатської недоторканності не завжди однозначне і висловлювалися навіть пропозиції щодо її скасування. Проте неконституційність скасування недоторканності депутатів парламенту була визнана, наприклад, рішенням від 17 червня 2011 року Конституційний Суд Румунії.

Щодо України, то недоторканність народних депутатів України із самого початку була зафіксована у ст. 80 Конституції України. Вперше питання про скасування недоторканності виникло на всеукраїнському референдумі 16 квітня 2000 року. Парадокс полягав в тому, що одночасно йшлося і про обмеження недоторканності, і про вилучення з Конституції України статті, яка таку недоторканість закріплювала (тобто фактично про скасування недоторканності).

Законом № 27-IX від 03.09.2019 р. до Конституції України були внесені відповідні зміни щодо скасування недоторканності. Водночас КСУ у своєму висновку щодо змін висловив занепокоєння із цього приводу, посилаючись у тому числі на позицію Венеційської комісії (висновок від 19 червня 2015 року CDL-AD(2015)013).

Україна після внесення змін до Конституції України стала державою, що повністю скасувала конституційне положення щодо недоторканності депутатів парламенту, при цьому зберігши положення щодо індемнітету парламентаріїв. Регулювання особливостей притягнення депутатів парламенту до кримінальної відповідальності повністю перемістилося із конституційної в процесуальну площину. Водночас, як на нас, цю проблему варто заново переосмислити із врахування зарубіжних стандартів, які наша країна не повинна ігнорувати.

На сьогоднішній день на розгляді КСУ перебуває конституційне подання щодо неконституційності ухваленого закону про внесення змін до Конституції України щодо недоторканності депутатів. Проте наврядчи КСУ визнає зміни неконституційними, враховуючи сумну долю рішення від 30 вересня 2010 року. Тому більш реалістичним видається шлях конституційного реформування із застосуванням процедури, передбаченої в XIII розділі самої Конституції України. Якщо проаналізувати скасування недоторканності з точки зору науки, то ми все ж таки схильні до її обмеження, а не повного скасування. На даному етапі (оскільки вона вже скасована) можна ставити питання про часткове відновлення її в обмеженому вигляді.

Ключові слова: імунітет, індемнітет, парламент, депутат, Конституційний Суд.

Постановка проблеми. Україна після внесення змін до Конституції стала державою, що повністю скасувала конституційне положення щодо недоторканності депутатів парламенту, при цьому зберігши положення щодо індемнітету. Регулювання цього питання повністю перемістилося із конституційної в процесуальну площину. Водночас, як на нас, цю проблему варто заново переосмислити із врахуванням зарубіжних стандартів, які наша країна не повинна ігнорувати.

До наукових досліджень, присвячених недоторканності народних депутатів можна віднести праці Н.В. Верлос [1], П.В. Романюка [2], В.М. Шаповала та багатьох інших.

Метою статті є з'ясування конституційного регулювання недоторканності народних депутатів України на нинішньому етапі. Завданнями статті є: з'ясувати зарубіжний досвід конституціоналізації недоторканності депутатів парламентів; з'ясувати еволюцію ідеї про скасування або обмеження недоторканності народних депутатів України; встановити особливості нинішнього етапу, пов'язаного із повним скасуванням недоторканності народних депутатів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначає Н.В. Верлос, у процесі розробки та прийняття Конституції України, враховуючи практику зарубіжних країн (у т. ч. європейських), було рецепійовано інститут депутатського імунітету [1, с. 195].

Той факт, що недоторканність депутатів парламентів у світі є повсюдною, можна легко підтвердити положеннями зарубіжних конституцій. Наведемо лише окремі з них.

Відповідно до ч. 2 і 3 ст. 157 Конституції Португалії депутати не можуть виступати в якості заявників у суді бо обвинувачених без дозволу Асамблеї, причому в другому випадку дозвіл є обов'язковою умовою і може бути наданий, коли є вагомий підстави вважати, що було вчинено злочин, який карається покаранням у виді позбавлення волі на строк понад три роки. Жоден депутат не може бути затриманий чи заарештований без дозволу Асамблеї, за винятком випадків, коли він вчинив злочин, який карається покаранням у виді позбавлення волі на строк більше трьох років, і був застигнутий на місці злочину [3, с. 246].

Недоторканість (неможливість притягнення до кримінальної відповідальності) передбачена ст. 68 Конституції Італії [4, с. 39].

Відповідно до ч. 2 і 3 ст. 71 Конституції Королівства Іспанія протягом дії свого мандата депутати і сенатори користуються також недоторканністю і не можуть бути затримані, за винятком випадків, коли вони затримані безпосередньо на місці злочину. Їм не може бути пред'явлено обвинувачення і вони не можуть бути притягнуті до суду без згоди відповідної Палати. Кримінальна справа проти депутатів і сенаторів може розглядатися лише Кримінальною Палатою Верховного Суду [5, с. 113-114].

Відповідно до ст. 83 Конституції Республіки Словенія депутат Державних зборів не може бути притягнутий до кримінальної

відповідальності за висловлену думку або голосування на засіданнях Державних зборів або його робочих органів. Депутат не може бути заарештований, якщо він посилається на імунітет, і проти нього не може бути порушено кримінальну справу без згоди Державних зборів, за винятком випадків, коли він був застигнутий при вчиненні злочину, за який передбачено покарання у вигляді тюремного ув'язнення на строк понад п'ять років [6, с. 43-44].

Відповідно до ст. 64 Конституції Республіки Північна Македонія депутати мають депутатську недоторканність. Депутат не може бути заарештований без згоди Зборів, за винятком випадків, коли він обвинувачується в скоєнні кримінального злочину, за який передбачається тюремне ув'язнення терміном не менше п'яти років. Збори можуть прийняти рішення про застосування недоторканності в разі, якщо сам депутат нею не скористався, а це необхідно для виконання функцій депутата [7, с. 119].

Відповідно до п. 29-30 Глави 2 «Сейм» Конституції Латвійської Республіки член Сейму не може бути заарештований, у нього не може бути проведений обшук чи інакше обмежена його особиста свобода, якщо на те немає згоди Сейму. Член Сейму може бути заарештований, якщо буде затриманий при скоєнні злочину. Про арешт члена Сейму необхідно протягом двадцяти чотирьох годин повідомити голові Сейму, який на найближчому засіданні Сейму доповідає про це для винесення рішення про подальше утримання під арештом затриманого члена Сейму або про його звільнення. У перерві між сесіями і до відкриття сесії, рішення про подальше утримання члена Сейму під арештом приймає президія Сейму. Без згоди Сейму проти члена Сейму не може бути порушено кримінальне переслідування або накладено адміністративний штраф [8, с. 21].

Відповідно до ст. 62 Конституції Литовської Республіки особистість члена Сейму недоторкана. Член Сейму без згоди Сейму не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності, заарештований, не може бути іншим чином обмежена його свобода. Член Сейму не може переслідуватися за голосування або виступ в Сеймі. Разом з тим за образу особи чи наклеп член Сейму може притягатися до відповідальності в загальному порядку [9, с. 54-55].

Відповідно до ст. 76 Конституції Естонської Республіки член Державних зборів користується недоторканністю. Він не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності тільки за поданням канцлера юстиції за згодою більшості складу Державних зборів [10, с. 125].

Відповідно до ст. 103 Конституції Республіки Сербії депутати мають імунітет. Депутати не можуть нести кримінальну або іншу відповідальність за висловлену думку чи поданий голос при виконанні наданих ним депутатських функцій. Депутат, який має імунітет, не може бути затриманий, а також не може бути залучений до кримінального чи іншого провадження, в рамках якого може бути винесено покарання у виді позбавлення волі, без попереднього схвалення Народної скупщини. Депутат, якого звинувачують у вчиненні будь-якого кримінального правопорушення, за яке не передбачено покарання у вигляді позбавлення волі та утримання у в'язниці довше п'яти років, може бути затриманий без попереднього схвалення Народної скупщини. У кримінальному чи іншому провадженні, в межах якого діє право імунітету, строки розслідування та інші процесуальні строки не визначаються. Невикористання імунітету не виключає права Народної скупщини встановлювати імунітет [11, с. 63-64].

Відповідно до ст. 75 Конституції Республіки Косово депутатів Асамблеї Республіки Косово не мають права переслідувати, пода-

вати проти них цивільні позови або звільняти, виходячи з дій або прийнятих ними рішень в рамках службових повноважень. Депутатський імунітет не поширюється на звинувачення у скоєнні кримінальних злочинів, які не стосуються їх депутатської діяльності. Ніхто не має права заарештувати або яким-небудь чином затримувати депутата Асамблеї при виконанні ним своїх депутатських обов'язків без згоди більшості депутатів Асамблеї [12, с. 152].

Відповідно до ч. 2 і 3 ст. 73 Конституції Республіки Албанія депутат не може переслідуватися в кримінальному порядку без згоди Кувенда. Згода потрібна і в тому випадку, якщо його збираються затримати. Депутат може бути затриманий чи заарештований без згоди Кувенда, коли він захоплений в момент скоєння тяжкого злочину або відразу після його скоєння. В цьому випадку Генеральний прокурор негайно доповідає про те, що трапилося, в Кувенді, та з'ясовує наявність підстав для притягнення до кримінальної відповідальності; якщо підстав для притягнення до відповідальності немає, то вирішує питання про скасування цього заходу [13, с. 157].

Відповідно до ст. 86 Конституції Чорногорії член парламенту є недоторканим. Член парламенту не може бути притягнутий до кримінальної або іншої відповідальності або затриманий за висловлену думку або голосування при виконанні своїх обов'язків в якості члена парламенту. Проти члена парламенту не може бути порушено кримінальну справу і не може бути здійснено затримання члена парламенту без згоди парламенту, за винятком випадків, коли він був спійманий під час вчинення кримінального злочину, за який передбачено покарання у вигляді тюремного ув'язнення строком понад п'ять років [14, с. 296].

Відповідно до ч. 2 і 3 ст. 83 Конституції Республіки Кіпр депутати не піддаються, без дозволу Верховного Суду, переслідуванню, арешту або ув'язненню в тюрму протягом усього періоду їх депутатських повноважень. Такого дозволу не потрібно в разі вчинення злочину, за який передбачено покарання у вигляді смертної кари або тюремного ув'язнення на строк не менше п'яти років, якщо депутата, який вчинив цей злочин, було затримано на місці злочину. У такому випадку Верховний Суд, отримавши повідомлення про злочин від компетентних органів, вирішує питання про видачу або не видачу дозволу не продовження переслідування або висновок на той період, протягом якого він продовжує бути депутатом Палати представників [15, с. 169-170].

Відповідно до ч. 2 ст. 83 Конституції Турецької Республіки депутат, який, ймовірно, вчинив злочин до або після виборів, не може бути затриманий, допитаний, заарештований або відданий під суд, якщо тільки Великі національні збори не приймуть іншого рішення. Це положення не застосовується в разі затримання на місці злочину, за вчинення якого передбачено суворе покарання, і у випадках, які підпадають під дію статті 14 Конституції, і якщо до виборів вже було розпочате розслідування. Однак, в таких ситуаціях компетентний орган повинен негайно і безпосередньо повідомити про цей випадок Великі національні збори Туреччини [16, с. 311].

Ставлення до депутатської недоторканності не завжди однозначне і висловлювалися навіть пропозиції щодо її скасування. Так, наприклад, в рішенні від 17 червня 2011 року Конституційний Суд Румунії (який, як і український Конституційний Суд, надає попередні висновки щодо проектів вчення змін до Конституції), визнав скасування депутатського імунітету неконституційним. На його думку, законопроект про перегляд конституції, що скасовує процесуальний імунітет, який захищає парламентарів від необгрунтованого кримінального переслідування, призводить

до усунення гарантій основних прав осіб, що займають державні посади, і тим самим порушує межі перегляду, передбачені у ч. 2 ст. 152 Конституції Румунії.

Релевантним щодо України це рішення можна назвати через те, що Конституція Румунії також (як і в Україні), серед інших, встановлює критерієм перевірки законопроекту скасування основних прав і свобод громадян або їх гарантій. Як бачимо, це формулювання дуже схоже на формулювання ст. 157 української Конституції.

Конституційний Суд України (далі – КСУ) в рішенні від 27.10.1999 № 9-рп/99 за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) акцентував увагу на тому, що депутатська недоторканність є важливою конституційною гарантією, а не особистим привілеєм, та має публічно-правовий характер [17].

Водночас вже на всеукраїнському референдумі 16 квітня 2000 року одне з питань звучало так: «Чи згодні Ви з необхідністю обмеження депутатської недоторканності народних депутатів України і вилученням у зв'язку з цим частини третьої статті 80 Конституції України: Народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані?».

Парадокс цього питання полягав в тому, що одночасно йшлося і про обмеження недоторканності, і про вилучення з Конституції статті, яка таку недоторканність закріплювала (тобто фактично про скасування недоторканності). Отже, із самого початку виникла дилема: скасувати чи обмежити недоторканність?

Згодом для імплементації результатів референдуму було подано два законопроекти щодо внесення змін до Конституції України: від Президента України і народних депутатів України. Президентський законопроект передбачав повне скасування недоторканності, депутатський – пропонував її обмежити і надавати згоду на притягнення до кримінальної відповідальності народних депутатів України Верховним Судом України. У висновку від 11 липня 2000 року N 2-в/2000 КСУ визнав таким, що не відповідає ст. 157 Конституції України пропозицію депутатського проекту про надання відповідних повноважень Верховному Суду України (тим самим схваливши повне скасування недоторканності). Щодо президентського законопроекту, то у висновку від 27 червня 2000 N 1-в/2000 КСУ очікувано не побачив у повному скасуванні недоторканності порушень ст. 157 Конституції, проте все ж висловив певні занепокоєння щодо необхідності уточнення змісту депутатської недоторканності у ч. 1 ст. 80 Конституції. Насправді ж ч. 1 ст. 80 (що залишалася) закріплює депутатський індемнітет, а не недоторканність. Тобто виникає додаткове питання співвідношення недоторканності і індемнітету. Чи можна останній тлумачити як частину більш широкого поняття недоторканності? При позитивній відповіді, до речі, збереження індемнітету можна тлумачити не як скасування, а обмеження недоторканності. Проте, на нашу думку, таке розширення поняття недоторканності є досить штучним.

Законопроекти, що були подані за наслідками всеукраїнського референдуму 2000 року, так і не були ухвалені. Надалі інші проекти щодо внесення змін до Конституції також передбачали скасування недоторканності народних депутатів України. Проте всі ці проекти не мали успіху і використовувалися переважно з метою політичного піару, ніж для реального ухвалення.

19 червня 2018 року № 2-в/2018 КСУ надав черговий висновок щодо повного скасування недоторканності народних депута-

тів України. У ньому міститься повний перелік висновків, які КСУ із цього приводу встиг надати (абз. 2 п. 2.1 мотивувальної частини рішення): «Конституційний Суд України неодноразово розглядав законопроекти про внесення змін до статті 80 Конституції України стосовно обмеження депутатської недоторканності та давав висновки про те, що пропонувані зміни щодо скасування недоторканності народних депутатів України стосуються лише їхнього спеціального статусу і не впливають на зміст конституційних прав і свобод людини і громадянина (їх скасування чи обмеження), а отже, не суперечать вимогам частини першої статті 157 Конституції України (висновки від 27 червня 2000 року № 1-в/2000, від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, від 5 грудня 2000 року № 3-в/2000, від 10 вересня 2008 року № 2-в/2008, від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, від 10 липня 2012 року № 1-в/2012, від 27 серпня 2012 року № 2-в/2012, від 16 червня 2015 року № 1-в/2015)» [18].

Унікальним висновок від 19 червня 2018 року став через те, що законопроект, щодо якого висновок був наданий, став Законом № 27-IX від 03.09.2019 [19] і до Конституції нарешті були внесені відповідні зміни, а недоторканність повністю скасована.

Незважаючи на те, що КСУ «надав добро» на скасування недоторканності, в тексті мотивувальної частини висновку містяться три абзаци (6-8 п. 3.1), в яких висловлені занепокоєння із цього приводу з боку КСУ, у тому числі посилення на позицію Венеційської комісії (висновок від 19 червня 2015 року CDL-AD(2015)013).

Виникла досить незрозуміла ситуація, коли зміни до Конституції України внести ніби і можна, проте КСУ фактично це робити не рекомендував (що власне майже ні на що по великому рахунку з юридичної точки зору не впливає). Такий підхід з боку КСУ навряд чи є вдалим, хоча б із врахуванням вже наведеної вище позиції румунського Конституційного Суду. КСУ зайняв край самообмежувальну позицію, ніби і висловивши певні аргументи проти, але не надавши їм якогось юридичного значення. Це піднімає ще раз питання щодо юридичної природи і наслідків т.з. «застережень» КСУ при наданні висновків про внесення змін до Конституції (Див.: [20]).

Варто погодитися із тим, що в Україні тривалий час існувала абсолютна модель депутатського імунітету, яка мала більш широкий зміст порівняно із зарубіжними країнами, тому в процесі євроінтеграції неодноразово було рекомендовано певним чином обмежити депутатський імунітет, але не «скасувати» повністю [1, с. 198]. П.В. Романюк слушно зауважує, що принцип депутатської недоторканності має вагоме значення задля забезпечення незалежності парламентаріїв і аналізує практику КСУ з приводу такої недоторканності [2, с. 105]. При цьому вчений погоджується із негативною оцінкою Венеційської комісії скасування парламентського імунітету у висновку від 19 червня 2015 року CDL-AD(2015)013 [2, с. 105–110].

До речі, на сьогоднішній день ухвалою колегії суддів КСУ відкрито конституційне провадження у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України від 3 вересня 2019 року № 27-Х. В конституційному поданні народних депутатів України [21] йдеться про ряд процедурних порушень, які, на думку суб'єкта подання, дають підстави визнати зміни неконституційними.

Висновки. Наврядчи КСУ визнає зміни неконституційними, враховуючи сумну долю рішення від 30 вересня 2010 року. Тому більш реалістичним видається шлях конституційного реформування із застосуванням процедури, передбаченої в XIII розділі самої Конституції України. Якщо проаналізувати скасування недоторканності з точки зору науки, то ми все ж таки схильні до її

обмеження, а не повного скасування. На даному етапі можна ставити питання про часткове відновлення її в обмеженому вигляді (оскільки наразі вона вже скасована).

Література:

1. Верлос Н. В. Рецепція у конституційному праві: досвід компаративного аналізу. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 364 с.
2. Романюк П.В. Конституційно-правові засади інституту представницького мандата в Україні. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2019. 192 с.
3. Конституція Португальської Республіки *Конституції країн світу: Італійська Республіка, Держава-Місто Ватикан, Королівство Іспанія, Португальська Республіка*. Київ : ОВК, 2021. С. 165–319.
4. Конституція Італійської Республіки *Конституції країн світу: Італійська Республіка, Держава-Місто Ватикан, Королівство Іспанія, Португальська Республіка*. Київ : ОВК, 2021. С. 19–73.
5. Конституція Королівства Іспанії *Конституції країн світу: Італійська Республіка, Держава-Місто Ватикан, Королівство Іспанія, Португальська Республіка*. Київ : ОВК, 2021. С. 86–163.
6. Конституція Республіки Словенія. *Конституції країн світу: Республіка Словенія, Боснія і Герцеговина, Республіка Північна Македонія*. Київ : ОВК, 2021. С. 19–71.
7. Конституція Республіки Північна Македонія *Конституції країн світу: Республіка Словенія, Боснія і Герцеговина, Республіка Північна Македонія*. Київ : ОВК, 2021. С. 99–162.
8. Конституція Латвійської Республіки *Конституції країн світу: Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Естонська Республіка*. Київ : ОВК, 2022. С. 15–34.
9. Конституція Литовської Республіки *Конституції країн світу: Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Естонська Республіка*. Київ : ОВК, 2022. С. 35–100.
10. Конституція Естонської Республіки *Конституції країн світу: Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Естонська Республіка*. Київ : ОВК, 2022. С. 101–160.
11. Конституція Республіки Сербія *Конституції країн світу: Республіка Сербія, Республіка Косово, Республіка Албанія, Чорногорія*. Київ : ОВК, 2022. С. 19–116.
12. Конституція Республіки Косово *Конституції країн світу: Республіка Сербія, Республіка Косово, Республіка Албанія, Чорногорія*. Київ : ОВК, 2022. С. 118–202.
13. Конституція Республіки Албанія *Конституції країн світу: Республіка Сербія, Республіка Косово, Республіка Албанія, Чорногорія*. Київ : ОВК, 2022. С. 203–270.
14. Конституція Чорногорії *Конституції країн світу: Республіка Сербія, Республіка Косово, Республіка Албанія, Чорногорія*. Київ : ОВК, 2022. С. 271–322.
15. Конституція Республіки Кіпр *Конституції країн світу: Конституція Грецької Республіки, Конституція Республіки Кіпр, Конституція Турецької Республіки*. Київ : ОВК, 2021. С. 114–256.
16. Конституція Турецької Республіки *Конституції країн світу: Конституція Грецької Республіки, Конституція Республіки Кіпр, Конституція Турецької Республіки*. Київ : ОВК, 2021. С. 257–403.
17. Рішення Конституційного Суду України від 27.10.1999 № 9-рп/99 за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99#Text>
18. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депута-

тів України) (реєстр. № 7203) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 19 червня 2018 року № 2-в/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002v710-18#Text>

19. Закон України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року № 27-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-20>
20. Берченко Г.В. Застереження Конституційного Суду України як елемент процедури внесення змін до Конституції України *Актуальні проблеми політики*. 2020. № 66. С. 118–123.
21. Конституційне подання щодо відповідності Конституції України Закону України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року № 27-IX. URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/3_39.pdf

Omelko I. Constitutional regulation of the immunity of people's deputies in Ukraine

Summary. The article clarifies the constitutional regulation of the immunity of people's deputies of Ukraine at the current stage. The fact that the inviolability of members of parliament is ubiquitous in the world can be easily confirmed by the provisions of foreign constitutions. The attitude to parliamentary immunity is not always unambiguous and even proposals to abolish it have been made. However, the unconstitutionality of the lifting of the immunity of members of parliament was recognized, for example, by the decision of the Constitutional Court of Romania of 17 June 2011.

As for Ukraine, the inviolability of people's deputies of Ukraine from the very beginning was fixed in Art. 80 of the Constitution of Ukraine. The question of the abolition of immunity first arose in an all-Ukrainian referendum on April 16, 2000. The paradox was that it was both a restriction of immunity and the removal from the Constitution of Ukraine of an article that enshrined such immunity (that is, in fact, the abolition of immunity).

Law № 27-IX of September 3, 2019 amended the Constitution of Ukraine to abolish immunity. At the same time, the CCU in its opinion on the changes expressed concern in this regard, referring, inter alia, to the position of the Venice Commission (opinion of 19 June 2015 CDL-AD (2015) 013).

After amending the Constitution of Ukraine, Ukraine became a state that completely abolished the constitutional provision on the immunity of members of parliament, while maintaining the provisions on the indemnity of parliamentarians. The regulation of the peculiarities of bringing deputies of parliament to criminal responsibility has completely moved from the constitutional to the procedural plane. At the same time, in our opinion, this problem should be reconsidered taking into account foreign standards, which our country should not ignore.

To date, the CCU is considering a constitutional petition on the unconstitutionality of the adopted law on amendments to the Constitution of Ukraine regarding the immunity of deputies. However, the CCU is unlikely to declare the law unconstitutional, given the sad fate of the September 30, 2010 decision. Therefore, the way of constitutional reform with the application of the procedure provided for in Chapter XIII of the Constitution of Ukraine itself seems more realistic. If we analyze the abolition of immunity from the point of view of science, we are still inclined to limit it, rather than complete abolition. At this stage (since it has already been abolished) it is possible to ask the question of its partial restoration in a limited form.

Key words: immunity, indemnity, deputy, parliament, Constitutional Court.